

SLOVENSKÁ ŠTATISTIKA a DEMOGRAFIA

SLOVAK STATISTICS
and DEMOGRAPHY

4/2021

ročník/volume 31

Recenzovaný vedecký časopis so zameraním na prezentáciu moderných štatistických a demografických metód a postupov.

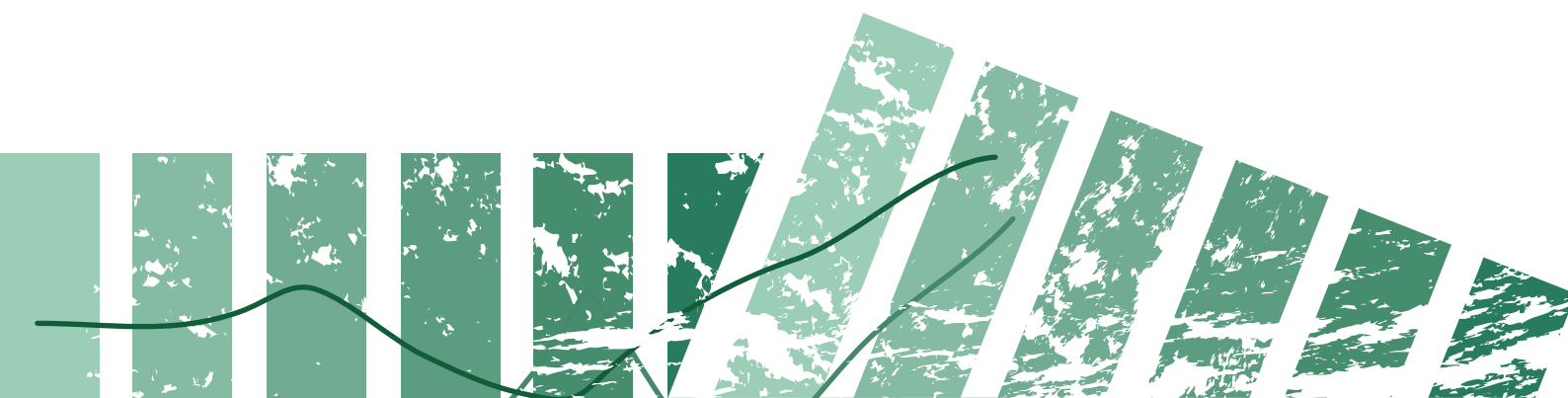
Scientific peer-reviewed journal focusing on the presentation of modern statistical and demographic methods and procedures.

Článok/Article: 1

Typ článku/Type of article: editoriál/editorial

Strany/Pages: 3 – 6

Dátum vydania/Publication date: 15. október 2021/October 15, 2021

EDITORIÁL

Vážení čitatelia,

monotematické číslo časopisu Slovenská štatistika a demografia je venované azda najaktuálnejšej téme dnešných dní – pandémie COVID-19.

Ing. Boris Vaňo

Počas svojej existencie zažilo ľudstvo veľké množstvo kríz najrôznejšieho druhu: od lokálnych až po globálne, od kríz s menšími následkami až po katastrofy s veľkým počtom obetí, obrovskými materiálnymi, kultúrnymi alebo environmentálnymi škodami. Išlo o epidémie, vojny, hladomory, genocídy a prírodné katastrofy, ktoré sužovali ľudstvo od nepamäti. V novšom období sa k nim pridali aj technologické a dopravné havárie a hospodárske krízy.

Za posledných 100 rokov zasiahlo Slovensko päť globálnych kríz, ktoré negatívne ovplyvnili všetky oblasti života spoločnosti nielen u nás, ale prakticky na celom svete. Prvé tri z týchto kríz sa odohrali ešte v prvej polovici 20. storočia. Ide o 1. svetovú vojnu, veľkú hospodársku krízu a 2. svetovú vojnu. Aj keď sú tieto udalosti už dosť vzdialené od súčasnosti, ešte stále v našej spoločnosti rezonujú a s výnimkou 1. svetovej vojny majú stále aj dosť pamätníkov, ktorí ich priamo zažili. Po skončení 2. svetovej vojny sa viac ako šesť desaťročí globálne krízy ľudstvu vyhýbali a keď vyspelý svet a hlavne Európa začali nadobúdať dojem, že to tak bude možno už natrvalo, prišla v roku 2008 globálna finančná kríza nasledovaná niekoľkoročným obdobím ekonomickej recesie. Ekonomiky jednotlivých krajín sa z otrasu nestačili ani poriadne spamätať, keď na konci roka 2019 zasiahla svet pandémie COVID-19, ktorá zásadne zmenila mnohé z toho, na čo sme boli zvyknutí a čo sme považovali za stabilné a neohroziteľné.

Monotematické číslo časopisu Slovenská štatistika a demografia sa snaží poskytnúť čitateľom čo možno najširší pohľad na pandémiu COVID-19 založený na štatistických a demografických údajoch. Vplyv na zdravotný stav obyvateľstva spolu so širokým spektrom ekonomickeho dosahu sú najzávažnejšie a verejnosťou najviac vnímané dôsledky pandémie. Na tieto dve oblasti reagujú aj odborné články, uverejnené v tomto čísle. Ďalej sa čitatelia môžu dozvedieť informácie o problematike sledovania a hodnotenia pandemickej situácie a tiež o dejinách epidémií.

V ekonomicke zameranom článku sa prezentuje reakcia globálnej ekonomiky na vypuknutie pandémie pomocou modelu reálneho hospodárskeho cyklu, pričom sa identifikujú hlavné ekonomicke šoky, ktoré vznikli v dôsledku pandémie. Zhoršenie epidemiologickej situácie a zdravotného stavu obyvateľstva počas pandémie reflektuje demograficky zameraný článok, ktorý hodnotí vplyv pandémie na úmrtnostné pomery na Slovensku. Pomocou analytických ukazovateľov a pokročilejších analytických techník hodnotí úmrtnosť v prvom covidovom roku a porovnáva ju so situáciou v predchádzajúcom období. Spolahlivé hodnotenie epidemiologickej situácie je dôležitým predpokladom správneho nastavenia opatrení v boji proti šíreniu koronavírusu. Vzhľadom na negatívne skúsenosti, ktoré sprevádzali hodnotenie epidemiologickej situácie od začiatku pandémie, získala táto problematika na význame. Jeden z odborných článkov sa preto zameriava

na hodnotenie ukazovateľov využívaných pri hodnotení epidemiologickej situácie vrátane covidového automatu. K reálnejšiemu pohľadu na súčasnú pandémiu môže prispieť aj pohľad do minulosti, keď ľudstvo čelilo podobným krízam. Historicky zameraný článok prináša prehľad najzávažnejších epidémií, ktorým bolo vystavené obyvateľstvo na území dnešného Slovenska do polovice 20. storočia.

Pandémia COVID-19 sa stala súčasťou nášho každodenného života. Keďže stále nie je ukončená, na jej celkové hodnotenie je ešte priskoro. Na celom svete prebieha výskum v rôznych oblastiach, ktorý má v konečnom dôsledku za cieľ dostať pandémiu pod kontrolu a minimalizovať dôsledky.

Pandémia, aj keď neukončená, priniesla celý rad výziev. Tou najväčšou je nesporne už spomínané prekonanie pandémie v čo najkratšom čase a s čo najmenšími následkami. Ale existuje aj celý rad čiastkových výziev, ktoré vyplývajú z negatívneho dosahu pandémie v najrôznejších oblastiach. Zvládnutie týchto výziev musí byť v prvom rade založené na korektných a včasných informáciách. Prispieť k takýmto informáciám má za cieľ aj monotematické číslo časopisu Slovenská štatistika a demografia, ktoré sa Vám práve dostáva do rúk.

Ing. Boris VAŇO

Autor je pracovníkom Výskumného demografického centra Inštitútu informatiky a štatistiky v Bratislave. Špecializuje sa na hodnotenie populačného vývoja, demografické prognózy a populačnú politiku. Je členom redakčnej rady časopisu Slovenská štatistika a demografia a bol gestorom monotematického čísla 4/2021.

EDITORIAL

Dear readers,

The monothematic issue of the Journal Slovak Statistics and Demography is devoted to perhaps the most current topic - the COVID-19 pandemic.

During its existence, humankind has experienced a large number of various crises - from local to global, minor crises to catastrophes with large numbers of victims, huge material, cultural or environmental damages. These were epidemics, wars, famines, genocides and natural disasters that have plagued humanity from time immemorial. Recently there are technological and transport accidents and economic crises.

In the last 100 years, Slovakia has been affected by five global crises, which have negatively influenced all areas of society, not only in our country but practically all over the world. The first three of these crises took place in the first half of the 20th century. These were the First World War, the great economic crisis and the Second World War. Although these events are quite distant, they still resonate in our society and, with the exception of the First World War still enough people directly experienced them. After the end of Second World War, humanity was saved from global crises for more than six decades. And when the developed world, and especially Europe, began to get the impression that this situation could last forever, in 2008 the global financial crisis emerged, followed by several years of economic recession. The economies of the individual countries have not even recovered from the shock caused by the financial crisis, when the COVID-19 pandemic hit the world at the end of 2019, fundamentally changing many of those things we were used to and what we considered stable and invulnerable.

The monothematic issue of the Journal Slovak Statistics and Demography seeks to provide readers with the widest possible view of the COVID-19 pandemic based on statistical and demographic data. The effects on the population health, together with a wide range of economic effects, are considered to be the most serious impacts of the pandemic by the public. Professional articles published in this issue also address these two areas. In addition, readers can learn about the issue of monitoring and evaluation of the pandemic situation, as well as the history of epidemics.

An economically oriented article presents the response of the global economy to a pandemic outbreak using a real business cycle model, identifying the major economic shocks resulting from the pandemic. The worsening of the epidemiological situation and of the population's health status during the pandemic is reflected by a demographically focused article assessing the effects of the COVID-19 pandemic on mortality in Slovakia. Using analytical indicators and more advanced analytical techniques, it assesses mortality in the first pandemic year and compares it with the situation in the previous period. Reliable assessment of the epidemiological situation is an important prerequisite for the correct setting of measures to combat the spread of coronavirus. Considering the negative experiences accompanying the assessment of the epidemiological situation since the beginning of the pandemic, this issue has gained more importance. Therefore one of the articles focuses on the evaluation of indicators assessing the epidemiological situation, including the Covid Automat.

A glimpse into the past, when humankind faced similar crises, can also contribute to a more realistic view of the current pandemic. The historically focused article provides an overview of the most serious epidemics to which the population in the territory of contemporary Slovakia had been exposed until the middle of the 20th century.

The COVID-19 pandemic has become part of our daily life. As it is not over yet, it is too early for its overall assessment. Research has been carried out in various fields around the world, which ultimately aims to bring the pandemic under control and minimize its impacts.

The pandemic, although still ongoing, has brought a number of challenges. The biggest is undoubtedly the already mentioned handling of the pandemic in the shortest possible time and with the least possible consequences. But there are also a number of sub-challenges resulting from the negative effects of the pandemic in various areas. Addressing these challenges must be based firstly on correct and timely information. The current monothematic issue of the Journal Slovak Statistics and Demography also aims to contribute to such information.

Ing. Boris VAŇO

Author works in Demographic Research Centre of Institute of Informatics and Statistics in Bratislava. He specializes on evaluation of population development, demographic prognoses and population policy. He is a member of the Editorial Board of the Journal Slovak Statistics and Demography and was the responsible for the monothematic issue 4/2021.